

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS GYNYBOS FONDO ĮSTATYMO NR. XIV-2775
2 IR 4 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGUMO
ĮNAŠO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO
ĮSTATYMO NR. IX-2112 13 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų Įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Atsižvelgiant į tai, kad:

Rusijos Federacijos vykdoma atvira karinė agresija prieš Ukrainą turi reikšmingą neigiamą poveikį Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui,

pastaraisiais metais ypač padidėjo poreikis imtis būtinų ir neatidėliotinų priemonių Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui stiprinti,

Valstybės gynybos fondas turi ypatingą valstybinę svarbą užtikrinant Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesus,

parengti papildomus Valstybės gynybos fondo finansavimo šaltinius nustatantys:

1) Lietuvos Respublikos Valstybės gynybos fondo įstatymo Nr. XIV-2775 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Valstybės gynybos fondo įstatymo projektas);

2) Lietuvos Respublikos saugumo įnašo įstatymo projektas (toliau – Saugumo įnašo įstatymo projektas);

3) Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Mokesčių administravimo įstatymo projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Valstybės gynybos fondo įstatymo projekto tikslas – į Valstybės gynybos fondo pajamas įtraukti papildomus pajamų šaltinius, kuriais būtų užtikrinami itin skubūs prioritetinių valstybės gynybinių pajėgumų ir civilinės saugos stiprinimo poreikiai.

Saugumo įnašo įstatymo projekto tikslas – nustatyti piniginę prievolę valstybei, taikomą ne gyvybės draudimo įmokoms Valstybės gynybos fondo finansavimo tikslais.

Mokesčių administravimo įstatymo projekto tikslas – įteisinti tinkamą saugumo įnašo administravimą.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Valstybės gynybos fondo pajamos

Šiuo metu Valstybės gynybos fondo lėšas sudaro valstybės biudžeto pajamos, gautos iš laikinojo solidarumo įnašo už 2025 metų laikinojo solidarumo įnašo mokėjimo laikotarpį; fizinių ir juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių savanoriškos įmokos; 1,9 procento valstybės biudžeto pajamų, gautų iš surinkto pelno mokesčio 2025 metais, 6 procentai – 2026 metais ir vėlesniais metais; 4,1 procento valstybės biudžeto pajamų, gautų iš akcizų 2025 metais, 7,1 procento – 2026 metais, 7,4 procento – 2027 metais ir vėlesniais metais; pagal Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos perkančiųjų organizacijų įsigijimų sutartis mokamos palūkanos ir kitos teisėtai gautos lėšos; 25 milijonai eurų iš valstybės biudžeto pajamų, gautų iš gyventojų pajamų mokesčio, ta pačia suma sumažinus savivaldybių biudžetams tenkančią pastoviąją gyventojų pajamų mokesčio dalį (procentais).

Saugumo įnašas

Šiuo metu Lietuvoje piniginių prievolių valstybei (saugumo įnašo), taikomų draudimo įmokoms, nėra nustatyta.

Mokesčių administravimas

Galiojančio Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 13 straipsnyje pateiktas baigtinis pagal Mokesčių administravimo įstatymą administruojamų mokesčių sąrašas, tačiau šiame sąraše nėra saugumo įnašo. Tinkamam piniginių prievolių valstybei, taikomų draudimo įmokoms, administravimui įteisinti tikslinga šio įstatymo 13 straipsnyje pateiktą sąrašą papildyti formuluote „saugumo įnašas“.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Valstybės gynybos fondo įstatymo projektas

Valstybės gynybos fondo įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad, priėmus Įstatymų projektus, Valstybės gynybos fondo lėšas, be esamų šaltinių, sudarys:

- 1) valstybės biudžeto pajamos, gautos iš saugumo įnašo;
- 2) 8 procentai – 2026 metais, 11,2 procento – 2027 metais ir vėlesniais metais valstybės biudžeto pajamų, gautų iš pelno mokesčio, papildomai pajamų surenkant priėmus Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo pakeitimus – dėl standartinio ir lengvatinių pelno mokesčių tarifų padidinimo 1 procentiniu punktu, taip pat nuostolių atskaitymo ribojimų;
- 3) 2 procentai (neatsižvelgiant į Valstybės gynybos fondo 4 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodytas Valstybės gynybos fondo lėšas) valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų pajamų, gautų iš gyventojų pajamų mokesčio;
- 4) 8 procentai – 2026 metais, 8,4 procento – 2027 metais ir vėlesniais metais valstybės biudžeto pajamų, gautų iš akcizų, papildomai pajamų surenkant iš akcizų nealkoholiniams saldintiems gėrimams;
- 5) valstybės biudžeto pajamos, gautos iš nekilnojamojo turto mokesčio pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 13 straipsnio 3 dalį.

Saugumo įnašo įstatymo projektas

Saugumo įnašo įstatymo projektu siūloma nustatyti piniginę prievolę valstybei (saugumo įnašą), taikomą ne gyvybės draudimo įmokoms, kai draudimo rizika yra Lietuvos Respublikoje. Saugumo įnašo objektu pasirinktos paslaugos, kurios iki šiol dar nebuvo apmokestintos. Atkreiptinas dėmesys, kad, pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 135 straipsnį, draudimo paslaugos yra neapmokestinamos pridėtinės vertės mokesčiu, tačiau, pagal 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo verslo pradėjimo ir vykdymo (Mokumas II) 157 straipsnį, draudimo įmokos gali būti apmokestinamos netiesioginiais ir parafiskaliniais mokesčiais, taikomais valstybėje narėje, kurioje yra draudimo rizika. Netiesioginiai mokesčiai taikomi prekėms ir paslaugoms, o ne pajamoms ar pelnui. Atsižvelgiant į tai, kad saugumo įnašas bus taikomas draudimo įmokoms (kaip vienai iš paslaugų rūšių), bendrąją prasme jis laikytinas netiesioginiu mokesčiu.

Prievolė mokėti saugumo įnašą atsirastų Draudimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatytiems draudikams, t. y. visiems Lietuvoje veikiantiems draudikams – Lietuvos draudimo įmonėms, kitų Europos ekonominės erdvės valstybių draudimo įmonėms, įgyvendinančioms įsisteigimo teisę ir (ar) teisę teikti paslaugas Lietuvoje, trečiųjų valstybių draudimo įmonių filialams ir Pasaulio prekybos organizacijos narių, kurios yra trečiosios valstybės, draudimo įmonėms, neįsteigusioms filialo, tačiau galinčioms vykdyti tik laivų ir skraidymo aparatų, su jų valdymu susijusios civilinės atsakomybės savanoriškojo draudimo bei laivais (jūrų ir vidaus vandens) ir skraidymo aparatais vežamų krovinių savanoriškojo draudimo veiklą. Saugumo įnašo bazė būtų per saugumo įnašo mokėjimo laikotarpį sudarytose ir (ar) pratęstose, ir (ar) pakeistose ne gyvybės draudimo sutartyse, t. y. sutartyse, kuriose

pasikeitė sąlygos, dėl kurių sumažėjo ar padidėjo draudimo įmoka, nurodytų draudimo įmokų, apskaičiuotų visam ne gyvybės draudimo sutarties galiojimo laikotarpiui, suma, apskaičiuota *mutatis mutandis* taikant 2023 m. balandžio 4 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2023/894, kuriuo nustatomi Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/138/EB taikymo techniniai įgyvendinimo standartai, susiję su draudimo ir perdraudimo įmonių jų priežiūrai būtinos informacijos teikimo priežiūros institucijoms formomis, ir panaikinamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/2450, II priedo S.05.01 skirsnyje „Įmokos, išmokos ir sąnaudos pagal draudimo rūšis“ pateiktus nurodymus, taikomus apskaičiuojant pasirašytas įmokas. Lietuvos Respublikos saugumo įnašo įstatymo tikslais skaičiuojant saugumo įnašo bazę pagal šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalies nuostatas, į saugumo įnašo bazę traukiamos draudimo įmokos pagal tokias pakeistas ne gyvybės draudimo sutartis, kurioms šis įstatymas taikomas, t. y., pavyzdžiui, draudimo įmokų sumą galima mažinti grąžintomis draudimo įmokomis, tik jei jos jau buvo apmokestintos. Saugumo įnašo bazei, nustatytai pagal transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartis, sudarytas su fiziniais asmenimis (draudėjais) dėl transporto priemonių, kurios nėra naudojamos ūkinei veiklai vykdyti, siūloma nustatyti 0 procentų saugumo įnašo tarifą. Saugumo įnašo bazei, nustatytai pagal kitas, nei prieš tai nurodyta, ne gyvybės draudimo sutartis, siūloma nustatyti 10 procentų saugumo įnašo tarifą. Pažymėtina, kad draudimo įmokų mokestis taikomas didžiojoje dalyje Europos Sąjungos valstybių narių, kuriose mokesčio dydis svyruoja nuo 24 iki 1 procento. Tarifo dydis nustatytas atsižvelgiant į kitų valstybių taikomą draudimo įmokų apmokestinimo praktiką ir tai, kad 10 procentų daugmaž atitiktų kitų valstybių taikomą vidutinį dydį. Saugumo įnašas būtų mokamas ir šio įnašo deklaracija būtų teikiama kalendoriniam ketvirčiui pasibaigus, iki kito mėnesio 15 dienos. Saugumo įnašo įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad saugumo įnašas būtų taikomas nuo 2026 m. sausio 1 d. sudarytoms ir (ar) pratęstoms, ir (ar) pakeistoms ne gyvybės draudimo sutartims, jeigu iki Saugumo įnašo įstatymo įsigaliojimo dienos sudaryta ne gyvybės draudimo sutartis būtų pakeista įsigaliojus šiam įstatymui ir jeigu toks pakeitimas būtų susijęs su nauja, papildoma ar pakeista draudimo įmoka, nei buvo nustatyta pradinėje sutartyje. Siekiant kuo sklandesnio įstatymo praktinio taikymo, Saugumo įnašo įstatymo projekte taip pat numatoma, kad Lietuvos bankas turėtų kitų Europos ekonominės erdvės valstybių priežiūros institucijoms pranešti apie naują reguliavimą, taikomą tų valstybių draudimo įmonėms, įgyvendinančioms įsisteigimo teisę ir (ar) teisę teikti paslaugas Lietuvos Respublikoje.

Iš Lietuvoje veikiančių 19 Lietuvos draudimo įmonių ir Lietuvoje įsteigtų Europos ekonominės erdvės valstybių draudimo įmonių filialų 14 teikia ne gyvybės draudimo paslaugas. Per 2024 metus jie gavo 1 212 mln. eurų ne gyvybės draudimo įmokų.

Mokesčių administravimo įstatymo projektas

Priėmus Mokesčių administravimo įstatymo projektą, bus nustatyta, kad pagal Mokesčių administravimo įstatymą yra administruojamas saugumo įnašas, o šios nuostatos įsigalioja 2026 m. sausio 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Įvedus naują piniginę prievolę valstybei (saugumo įnašą), taikomą ne gyvybės draudimo įmokoms, galimo šių paslaugų kainos padidėjimo našta gali lėtinti draudimo skvarbos augimą Lietuvoje, tačiau taip pat turės ir teigiamą poveikį, nes iš saugumo įnašo surinktos lėšos bus naudojamos gynybos tikslams, o tai prisidės prie šalies saugumo, kartu didins investuotojų pasitikėjimą.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektų priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai neturės.

7. Galima priimtų įstatymų įtaka verslo sąlygoms ir plėtrai

Dėl įvesto saugumo įnašo, mokamo nuo ne gyvybės draudimo įmokų, galimai padidėjusi ne gyvybės draudimo paslaugų kaina gali turėti įtakos šių paslaugų patrauklumui. Tačiau tai turės ir teigiamą poveikį, nes iš mokesčio surinktos lėšos bus naudojamos gynybos tikslams, o tai prisidės prie šalies saugumo, kartu didins investuotojų pasitikėjimą.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti ir kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymų projektus, kitų teisės aktų pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

Kartu su Įstatymų projektais teikiami:

1) Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 5, 17, 18, 30, 33, 34, 35, 38², 41, 43 ir 56¹ straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 30³ straipsniu įstatymo projektas;

2) Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 6, 13¹, 16, 17, 18, 18², 19, 20, 21, 25, 27, 34 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

3) Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2 ir 3 straipsnių pakeitimo ir II skyriaus papildymo devintuoju skirsniu įstatymo projektas;

4) Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo Nr. X-233 pakeitimo įstatymo projektas.

10. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir Įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai atitinka Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus. Saugumo įnašo įstatymo projekto sąvoka suderinta su Valstybine lietuvių kalbos komisija.

11. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisės normas.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai

Priėmus Saugumo įnašo įstatymo projektą, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininkas iki 2025 m. gruodžio 31 d. turės nustatyti saugumo įnašo deklaracijos formą, jos pildymo, tikslinimo ir pateikimo tvarką.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Priėmus Įstatymų projektus ir padidinus atitinkamų mokesčių tarifus, 2026–2027 metais papildomos pajamos, skiriamos gynybai finansuoti, galėtų sudaryti:

Mokesčių pakeitimai	mln. eurų		Įsigalioja
	2026 m.	2027 m.	
Pelno mokesčio tarifo pakeitimai (tarifo didinimas 1 procentiniu punktu ir nuostolių ribojimai)	47,3	134,5	2026-01-01

2 procentai valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų pajamų, gautų iš gyventojų pajamų mokesčio	153,1	169,8	2026-01-01
Akcizų pakeitimai (nealkoholinių saldintų gėrimų apmokestinimas), mln. eurų	22,9	25	2026-01-01
Valstybės biudžeto pajamos, gautos iš nekilnojamojo turto mokesčio (komerciniam nekilnojamajam turtui taikomas 0,2 procento tarifas + valstybės biudžeto pajamos iš nekomerciniam nekilnojamajam turtui taikomų tarifų)	39,9	74,2	2026-01-01
Pajamos iš saugumo įnašo	82,5	110	2026-01-01
IŠ VISO:	345,7	513,5	

Valstybinei mokesčių inspekcijai nustatytoms papildomoms saugumo įnašo administravimo funkcijoms atlikti 2026 metais papildomai reikės 320 tūkst. eurų.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai, rekomendacijos ir išvados
Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis
„Valstybės gynybos fondas“, „draudimo įmoka“, „saugumo įnašas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.
